

Н. С. Калашник, І. М. Грубель

Національний лісотехнічний університет України, м. Львів, Україна

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ КАТЕГОРІЇ "РЕІНТЕГРАЦІЯ" В ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОМУ НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ У ЗВ'ЯЗКУ З ВІЙНОЮ В УКРАЇНІ

Здійснено аналіз реінтеграції як предмету дослідження в межах сучасної західноєвропейської науки, що дало змогу систематизувати основні дослідницькі підходи, вказати на методологічні критерії її ідентифікації у постмодерний період. Відповідно до цього наведено основні умови та фактори, які зумовлюють виникнення реінтеграційних процесів та інструментарій реагування на них з боку держав різного рівня структурно-функціональної організації.

Показано реінтеграцію як інструментарій відновлення структурної цілісності суспільства, шляхом адаптації до нових умов його життєдіяльності та відновлення територіальної цілісності держави як взаємодетермінований процес. Охарактеризовано сутність реінтеграції у взаємодії із процесами інтеграції та зворотної міграції, в основі чого лежить збереження відповідного рівня ідентичності населення. Наведено методологічні та концептуальні суперечності, представлені в межах сучасних підходів західноєвропейських вчених стосовно первинності реінтеграційних пріоритетів.

Ідентифіковано реінтеграцію як структурно-функціональну умову відновлення порушеної інституційно-організаційної сталості життєдіяльності суспільства. Встановлено, що відсутність належного термінологічного обґрунтування поняття реінтеграції та єдиної концептуалізації щодо первинності чи вторинності реінтеграції населення та реінтеграції територій заклало методологічний розрив між ученими щодо вивчення цього явища та з'ясування його структурного призначення для оптимізації сучасних геополітичних процесів.

Ключові слова: публічне управління; реінтеграційна політика; реінтеграційний процес; соціально-економічний розвиток; зворотна міграція; органи влади (наднаціональний, національний, місцевий рівень); безпекові умови; безконфліктний розвиток; посадові особи; управлінські рішення.

Вступ

Постановка проблеми. В умовах розвитку сучасного світу, пошуку нових факторів стабілізації суспільно-політичних відносин, утвердження оптимальних ціннісно-сміслових прийомів розвитку держав, належного реагування на глобалізаційні та інтегративні виклики, які ними закладаються у разі відсутності національної спрямованості у творенні власної політики, як внутрішньої, так і зовнішньої, постає питання випереджальної стратегічної діяльності держав. Зовнішня військова агресія, яку проживали держави починаючи зі середини ХХ ст., заклала значний блок методологічних суперечностей, які потребують ідентифікації з погляду результативності ухвалення політичних рішень, формування та реалізації державної політики у сфері просування інтеграційних інтересів з урахуванням власних національних інтересів та загальноцивілізаційних правил загалом. Війни різного контекстного спрямування, національні чи глобальні, які стосуються різного ресурсного захисту, як-то територія, мова, релігія, чи навіть

культурологічні цінності, закладають однакову типологію викликів для життєдіяльності людства в межах різних держав, як маленьких національних чи світових ядерних. Одним із таких викликів внутрішня та зовнішня міграція, як засіб їх локалізації та стабілізації життєдіяльності населення, яке переважно виявляється не готовим до прийняття відповідних суспільно-політичних новацій, здебільшого через слабкість та консервативність політики держав, які позбавлені конкретної опції його захисту. Це підтверджується тим, що майже типовою стає методологія політики європейських держав, які в умовах глобальних воєнних конфліктів стратегічну пріоритетність розподіляють навколо захисту та збереження своєї територіальної цілісності, поступаючись при цьому інтересами громадян.

Актуальність дослідження. Переносючи на другий план реалізацію антропоцентричної політики відкривається широка просторовість для виникнення проблем "усамітнення людини", розширення її суб'єктності щодо забезпечення власних гарантій безпеки життєдіяль-

Інформація про авторів:

Калашник Надія Сергіївна, д-р наук з державного управління, професор, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування. Email: nadiia.kalashnyk@nltu.edu.ua; <https://orcid.org/0000-0003-0814-0246>

Грубель Іван Михайлович, здобувач програми доктора філософії кафедри публічного управління та адміністрування. Email: ivan.hrubel@nltu.edu.ua; <https://orcid.org/0009-0007-6463-2575>

Цитування за ДСТУ: Калашник Н. С., Грубель І. М. Концептуалізації категорії "реінтеграція" в західноєвропейському науковому дискурсі у зв'язку з війною в Україні. *Ефективність державного управління* : зб. наук. пр. Вип. 3/4(84/85). Львів: НЛТУ України, 2025. С. 30–36.

Citation APA: Kalashnyk, N. S., & Grubel, I. M. (2025). Reintegration as a subject of research within the framework of modern Western European science. *Efficiency of public administration*, 3/4(84/85), 30–36. <https://doi.org/10.36930/508404>

ності, втрати довіри до держави як сервісного інституту. Це безпосередньо артикулювало одну із найважливіших проблем у забезпеченні оптимізації життєдіяльності населення у воєнних умовах – його реінтеграцію у новий нормативний простір, який формується на основі територіального, культурного, релігійного чи навіть мовного перерозподілу. Важлива роль у цьому процесі, безумовно, відводиться державі, на яку покладається створення результативних інституційно-інструментальних передумов для стабілізації життєдіяльності населення, запровадження управлінських рішень, спрямованих на згуртованість населення, його адаптованості до прийняття нових історичних умов на побудову своєї життєдіяльності з урахуванням їх переваг та викликів. З огляду на це, дедалі більше дослідників ставить питання щодо ідентифікації сутності поняття реінтеграції, пошуку адекватної інтерпретації його змісту, враховуючи методологію його формування та предметність дослідження у світовій науці.

Предмет дослідження. Предметом дослідження визначення сутності реінтеграції у контексті сучасної західноєвропейської науки, віднайдення методологічних та концептуальних суперечностей та їх вирішення з погляду стабілізації умов життєдіяльності населення та збереження територіальної цілісності держав, розширення їх ресурсного потенціалу в умовах належного реагування на виклики сучасного світу та пріоритетності реалізації національних безпекових інтересів.

Мета дослідження та основні завдання для її досягнення. Метою цієї статті є здійснити теоретико-методологічний аналіз реінтеграції у контексті сучасної західноєвропейської науки. Досягнення цієї мети зумовлює доцільність вирішення відповідних завдань, а саме: систематизувати основні підходи до ідентифікації поняття реінтеграція; визначити методологічні критерії її розуміння у постмодерний період; конкретизувати основні умови та фактори, які впливають на виникнення та поширення реінтеграційних процесів; охарактеризувати інструментарій реагування постмодерними державами на відповідні суспільні виклики у формі реалізації державної політики реінтеграції; конкретизувати реінтеграційні заходи, які запроваджують провідні держави у сфері адаптації життєдіяльності населення до нових умов розвитку та збереження сталості його рівня соціальної ідентичності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Більшість дослідницьких підходів у контексті ідентифікації сутності реінтеграції, представлених в межах сучасної західноєвропейської науки, стосується його визначення через призму забезпечення певного інституційного оновлення, чи то суспільних процесів, чи життєдіяльності конкретних категорій населення. На особливу увагу у цьому аспекті заслуговує дослідження Б. Росменда, в межах якого під реінтеграцією розуміють "засіб оновлення чи навіть залучення з метою створення нової цілісності, в основі чого лежить сукупність повторюваних дій або ж зворотній характер проживання відповідних процесів" [6, с. 12]. У межах ідентифікації терміна "реінтеграція" учений виходить із забезпечення завершеності та циклічності розгортання соціальних процесів, для яких характерна повторність дій, що слугують структурною умовою для стабілізації їх функці-

онування та оптимальної життєдіяльності населення. На думку вченого, реінтеграція у постмодерну добу характеризує інструментарій "повернення чого-небудь до цілісності більшого об'єкта заради досягнення своєї завершеності, повторно включаючи себе у попередньо відчужені або об'єктивно втрачені об'єкти: групи впливу, державні утворення чи території" [6, с. 29]. З огляду на це, дедалі більше західноєвропейських дослідників контекст ідентифікації реінтеграції зміщують у бік відсутності єдиної детермінаційної логіки розуміння геополітичних процесів, які зумовлюють потребу в реінтеграції чи то територій, чи населення. Відсутність належного термінологічного обґрунтування поняття реінтеграція та єдиної концептуалізації щодо первинності чи вторинності реінтеграції населення та реінтеграції територій заклало методологічний розрив між вченими щодо вивчення цього явища та з'ясування його структурного призначення для оптимізації сучасних геополітичних процесів.

Значний інтерес у контексті ідентифікації сутності терміна "реінтеграція" становить дослідження Л. Ходжес, у межах якого вчений запропонував розглядати його через нерозривний зв'язок із процесами інтеграції. Така логіка вченого ґрунтується на тому, що "інтеграція характеризує процес залучення певних груп в регіональний або внутрішньодержавний політичний процес, передбачаючи створення регіональних та міжнародних організацій, які інтегрують цілі держави до свого складу" [3, с. 311]. Реінтеграція у цьому процесі позначає собою ресурсну спроможність інституцій, окремих суспільних груп чи навіть осіб адаптуватись до нової конструкції реальності, не втрачаючи при цьому свої генеалогічні та ментальні особливості розвитку, відстоюючи право на збереження своєї індивідуальності та реалізацію безпекових гарантій. З цього приводу, основну причину виникнення реінтеграції вчений вбачає у діяльності наднаціональних інститутів, які замість гарантій загальної безпеки формують наднаціональні центри прийняття рішень, які досить часто призводять до порушення безпекових умов, спонукаючи населення національних держав приймати "нові правила гри", за якими функціонують відповідні наднаціональні інститути. Пов'язуючи реінтеграцію із некерованими інтеграційними процесами вчений ідентифікує інтеграцію як "процес формування нової політичної системи із існуючих до цього розділених систем", аби адаптуватись до інтеграційних умов потрібна реінтеграція покликана відновити порушену інституційно-організаційну сталість, як структурну умову оптимальної життєдіяльності людства.

Методологічно вартісною у контексті ідентифікації сутності реінтеграції є концепція Г. Шолла, який вбачає у ній інструментальну умову стабілізації суспільно-політичних процесів, притаманних сучасному людству, яка покликана лібералізувати відносини між суспільством та державою, вибудувати правильну дискурсну вертикаль у стосунках між ними, створити систему цінностей, спроможну допомогти людству досягти внутрішнього та зовнішнього консенсусу. Такий широкий контекст ідентифікації реінтеграції, який запропонував учений, демонструє багаторівневість її реалізації, суперечливість нормативності її реалізації в межах різних

національних державно-управлінських систем, які не завжди у своєму розвитку опираються на прийоми безконфліктного розвитку. У цьому аспекті йдеться про те, що сучасні національні держави у своїй політиці замість норм згуртованості суспільства закріплюють "допустимість конфліктного розвитку", а це, своєю чергою, знімає потребу в реінтеграції як структурній складовій його адаптації до належних безпекових умов його життєдіяльності. Неспроможність держави запропонувати суспільству належну й результативну формулу адаптації його до нових умов життєдіяльності, поглиблюючи його внутрішньоінституційні розбіжності, призводить до звуження свого інтеграційного потенціалу, формуючи реактивний підхід до інтеграції, яка замість суспільної згуртованості призводить до порушення балансу сил між державою та суспільством. Інтеграція, будучи спрямованою на об'єднання держав заради спільності їхніх інтересів, слугує зміцненню наднаціональних центрів влади, а відтак, на думку вченого, збереження "ліберальної природи національних держав" має завжди супроводжуватись реінтеграцією, як засобом "належного реагування суспільства на нову конструкцію сучасного світу, яка зберігає інтереси кожного його суб'єкта, суспільства, держави та транснаціонального об'єднання" [7, с. 224]. Важливим призначенням держави у процесах забезпечення реінтеграції є збереження власних функціональних інтересів та створення умов для захисту інтересів суспільства, прийняття ним вигідних для себе умов, не допускаючи залежності від дії факторів, які небезпечно позначаються на його безпекових гарантіях. У своїй аргументаційній логіці реінтеграції вчений виходить із паритетності умов суспільства та держави щодо прийняття інтеграційної практики сучасного світу, й на підставі цього формування "певних умов для прийняття спільних рішень", вигідних для обох сторін з метою попередження конфліктності у стосунках між ними.

Виокремлення не вирішених раніше частин загальної проблеми

Аналіз провідних дослідницьких підходів щодо ідентифікації сутності реінтеграції свідчить про широку смислову контекстність її визначення, різнобічність впливу та дії факторів, які зумовлюють її виникнення у постмодерний період, а також функціональність потреб, на яких ґрунтується її результативність для суспільства та держави. Це безпосередньо зумовлює деталізацію сутності реінтеграції з урахуванням спільності факторів, які зумовлюють її стратегічну доцільність, яка виступає предметом формування та реалізації національної політики реінтеграції населення, з'ясування спільності та відмінності умов, які слугують виникненню реінтеграції та подолання небезпечних міграційних викликів, які призводять до порушення сталості життєдіяльності населення у глобальному масштабі.

Методи та інформаційна база дослідження

У межах підготовки цього дослідження було застосовано низку загальнонаукових методів, які сукупно слугували реалізації поставленої мети, серед яких: історичний, який дав змогу систематизувати основні дослідницькі підходи до визначення сутності поняття реін-

теграції, представленого в межах сучасної західноєвропейської науки); логічний, завдяки якому розкрито сутність та основні концепції реінтеграції та інтеграції у постмодерний період; опис, який слугував обґрунтуванню передумов та факторів виникнення реінтеграції; порівняння забезпечило зіставлення різних дослідницьких підходів до визначення сутності поняття реінтеграції та віднайдення суперечностей між ними; аналіз дав змогу охарактеризувати теоретико-методологічні засади дослідження реінтеграції у постмодерний період; узагальнення забезпечило характеристику реінтеграції через призму розкриття загальних типологічних особливостей, притаманних для західноєвропейської державної політики реінтеграції.

Результати дослідження та їх обговорення

У контексті здійснення систематизації основних дослідницьких підходів з ідентифікації сутності реінтеграції, представлених в межах сучасної західноєвропейської науки, доцільно окрему увагу приділити аналізу актуалізаційних факторів, які її зумовлюють, що цим самим змінює специфіку і типологію розвитку та функціонування національних систем державного управління. Методологічно ув'язуючи інтеграцію та реінтеграцію, більшість мислителів демонструють певну односторонність процесуальності розуміння цих категорій, лишаючи осторонь аналізу нормативні цінності, відповідно до яких формується інституційна єдність суспільства, яка і виступає необхідною умовою його повернення до них в ситуації утвердження нових процесів чи подій. У підтвердження цього *Г. Маркс*, відстоюючи цінність методології неофункціоналізму, вказав на взаємодетермінаційний характер поширення інтеграційних тенденцій, притаманних для суспільного розвитку постмодерної доби, які зумовлюючи зміцнення статусу наднаціональних центрів, спонукають людство дотримуватись своїх історичних цінностей, на яких сформувалась стратегія їх життєдіяльності [5, с. 17]. Виходячи із цього, якщо інтеграційні тенденції слугують утвердженню спільних постмодерних орієнтирів, притаманних суспільствам та державам у постмодерний період, то реінтеграція є своєрідним інструментом збереження всього того, що генеалогічно вартісне та визначальне для відповідної суспільної групи на певному етапі її історичного розвитку. Певну відмінність між інтеграцією та реінтеграцією вчений вбачає також через призму їх інституційного забезпечення, а саме, якщо інтеграція забезпечується у спільній та скоординованій взаємодії держав, які мають єдині геостратегічні пріоритети, то реінтеграція є виключно предметом сфери внутрішньої політики національної держави. Інтеграція, у розумінні вченого, змінюючи баланс сили національних держав, є своєрідною відповіддю їх на виклики функціональних інтересів, з якими вони стикаються у добу глобалізму, коли кожна із них у будь-який спосіб прагне відстояти, а подекуди і нав'язати практику власного розвитку, то реінтеграція, навпаки, покликана розширити функціональний простір національних держав у напрямку забезпечення соціальних гарантій для населення. У межах цієї концепції реінтеграція постає у ролі своєрідного виклику для національних держав у частині розширення їх інституційно-інструментальної спроможності на-

лежного реагування на закономірності цивілізаційного розвитку сучасного світу і безпекові проблеми, з якими стикаються суспільства. В умовах інтеграції окремі національні держави, опинившись під функціональним тиском, прагнуть повернутись до своїх історичних джерел, а це можливо лише завдяки реінтеграції як інструменту їх адаптації до нових умов, зберігаючи при цьому систему ціннісної атрибутики, за якою формуються практика їх ментальної розвитку. Дотримуючись цього контексту розуміння реінтеграції, вчений виходить із доцільності її запровадження як єдиної і результативної умови уникнення й запобігання інституційному конфлікту розвитку національних держав у постмодерний період та збереження сталої динаміки для суспільств, які вимушено приймають нові умови розвитку. У такий спосіб реінтеграція, у розумінні *Г. Маркса*, постає у ролі "внутрішньодержавної інтеграції", яка має конкретне практико-орієнтоване призначення, а саме, вирішення демографічних проблем і забезпечення суспільної згуртованості населення.

Важливу теоретико-методологічну транскрипцію сутності поняття реінтеграції у західноєвропейській науці запропонував *Д. Хілмс*, який під нею розуміє "інструмент відновлення зв'язку із територією", покликаний слугувати врегулюванню відповідних конфліктних ситуацій, через які проходить населення в умовах відповідних кризових ситуацій, у ролі яких виступають політичні катаклізми, революції, війни, епідемії. З огляду на це, структурно-функціональне призначення держави у постмодерний період щодо локалізації відповідних кризових ситуацій учений вбачає у забезпеченні "комплексної інтеграції певних територій, яка з необхідністю має супроводжуватись реінтеграцією відчуженого населення у суспільне життя держави, як-то у формі громадян держав, які зазнали воєнного конфлікту, так і біженців з інших держав" [2, с. 69]. На підставі цього, вчений запропонував визначення "ефективна реінтеграція", під якою розуміє "довгострокове, завершене повернення громадян" до джерел своєї життєдіяльності, за якого забезпечується фізична та матеріальна безпека тих, хто повернувся, а для цього між ними, громадянським суспільством та державою, налагоджуються міцні та конструктивні відносини. Актуалізуючи особливу роль держави та суспільства у процесах забезпечення реінтеграції населення, вказано на доцільність розроблення результативної політики держави, спрямованої на запровадження інструментарію реабілітації населення, адаптації його до нових умов життєдіяльності з урахуванням паритетності національних і регіональних інтересів. Держава, забезпечуючи політичну стабільність, виступає безпековим гарантом для найвразливіших категорій населення в умовах "стратегічних катаклізмів", а для цього її основним призначенням у цьому процесі виступає структурна керованість процесами, які спричиняють дестабілізацію життєдіяльності громадян.

У контексті ідентифікації сутності реінтеграції як інструменту протидії викликам сучасного розвитку *Н. Ілєвські* вказав на відповідні інституційні зміни, через які проходять національні системи державного управління, які стикаються із некерованими кризовими ситуаціями і володіють слабкою ресурсною базою реагуван-

ня на них. У розумінні вченого, реінтеграція постає у ролі результативної формули зміцнення національної системи державного управління, функціонально підтверджуючи свою результативність у вирішенні питань стабілізації своїх інститутів та оптимізації життєдіяльності населення. Просуваючи політику реінтеграції, апарат держави "працює на підвищення легітимності політичної системи та зниження рівня невдоволення нею з боку населення, стабілізуючи складноорганізовані процеси політичного життя, він забезпечує інституційні зміни, спрямовані на збереження контролю за територіями та населенням" [4]. Розширюючи контекстність розуміння реінтеграції, вчений вдається до чіткого розмежування первинності та вторинності пріоритетів, за якими має відбуватись відновлення організаційної цілісності у суспільстві, де пріоритет належить збереженню передусім територіальної цілісності. Варто відзначити, що сучасна західноєвропейська наука, незважаючи на визначальність базування своїх антропоцентричних цінностей, відстоює утилітарну традицію здійснення державної політики, де паритет належить не людині, а збереженню матеріальних активів. Це безпосередньо підтверджується тим, що сучасна держава, проводячи "гласну й справедливую політику" стосовно людини, забезпечення її безпекових гарантій, фактично є достатньо партикулярною, відстоює цілісність та сталість своєї інституційної систем, а це не завжди відображає об'єктивні запити суспільства до держави. Дотримуючись такої логіки, вчений ввів у науковий обіг поняття "реінтегруюча держава", яка символізує собою інституційну результативність щодо збалансування власних позицій та запитів суспільства на надання йому необхідних безпекових гарантій. Вибудовуючи лінійність своїх інтересів та інтересів суспільства, держава розширює свій інтегративний потенціал, адмініструючи процеси, пов'язані як зі збереженням територій, так і збереженням цінності людини. На думку вченого, "реінтегруюча держава перед тим як оволодіти відповідною територією, дбає про населення, яке на ній проживає, створюючи для нього додаткові безпекові гарантії, на відміну від іншої частини населення, яке проживає на території даної держави" [4]. Віднайденням відповідної методологічної єдності щодо пріоритетів політики реінтеграції держава здобуває для себе додаткові можливості не лише результативного вирішення можливих конфліктних ситуацій, але й запобігання їм, діючи на випередження, вона не допускає звуження контролю за "втраченими територіями" через населення, з яким зберігає сталий та компромісний зв'язок.

Важливу методологічну проблему щодо результативності реалізації реінтеграції у сучасному постмодерному світі *М. Шпінделгер* вбачає "у втраті опції збереження національної та соціально-політичної ідентичності, спроможних виступати гарантіями сталості розвитку держави та оптимізації життєдіяльності населення" [8]. З огляду на це, основне призначення держави щодо просування політики реінтеграції вчений вбачає у прогнозуванні політичних змін і виробленні необхідного інструментарію управління ними, забезпечуючи структурну сталість інститутів держави та солідаризацію суспільства. Відстоюючи ідею ліберальної західноєвропейської політики, вчений демонструє однознач-

ність ставлення до реінтеграції територій, яка ґрунтується на виключному бажанні населення повернутись до складу держави, з якою воно має історичний зв'язок. Така конструкція реінтеграції не передбачає воєнну агресію з боку держав, які у силовий спосіб інтегрують частину захоплених територій і в цій ситуації держава вимушена здійснювати політику їх повернення, яка не завжди ґрунтується на ліберальних прийомах, досить часто толеруючи застосування результативних воєнних інструментів, які у цьому аспекті можуть бути виправданими. Постмодерна доба, демонструючи низку методологічних і концептуальних суперечностей щодо просування політики реінтеграції, працює на технологічне роззосередження політики реінтеграції, яка здійснюється державами у цей період, внаслідок чого втрачається єдина лінія забезпечення її результативності. У цьому аспекті йдеться про відмінність передумов та факторів, які зумовлюють виникнення дезінтеграційних процесів, які призводять до втрати державами своїх територій, розгуртованості населення, неспроможності останнього здобути належні безпекові гарантії в умовах стратегічної невизначеності, зумовленої локальною чи глобальною конфліктністю. Реінтеграція, забезпечуючи структурну цілісність розвитку суспільства та держави, покликана слугувати відновленню та збереженню національної ідентичності, не допускаючи жодних радикалізацій у стосунках між ними, створювати "особливий" функціональний простір, спрямований на відновлення прав та свобод громадян.

Концептуально-ціннісним у контексті ідентифікації сутності категорії реінтеграції виступає також підхід *А. Коннета*, в межах якого систематизовано реінтеграційні заходи, які сприяють повторному входженню громадян у втрачену суспільну реальність. Відповідно до цього, сутність реінтеграції він розкриває через інструментарій стабілізації соціально-економічного устрою життєдіяльності населення, який ґрунтується на створенні умов для його реабілітації та адаптації до природно чи штучно створених ситуацій, зумовлених здебільшого кризовими ситуаціями. На переконання вченого, реінтеграція як абсолютно нове явище для розвитку постмодерного світу є малодослідженим, зберігаючи проектний характер, відображає прагнення окремих інституцій щодо вирішення проблем спільної життєдіяльності, зокрема, що стосується спільності територій чи навіть проживання відповідних категорій населення. Такий контекст ідентифікації реінтеграції позбавлений урахування відповідних закономірностей її виникнення і здійснення, внаслідок чого недостатньою мірою артикулюється значення викликів, з якими стикаються відповідні держави, які зазнали втрати територій внаслідок воєнної агресії, чи населення, яке вимушено проживати на цих територіях. Декларативність держав, які стикаються із відповідними викликами, спонукає їх до здійснення політики, позбавленої результативного вирішення реінтеграційних проблем, що цим самим призводить до порушення безпекової сталості їх функціонування, а відтак і втрати гарантій соціального захисту населення, яке залишилось на окупованих територіях. Саме тому, на переконання вченого, у постмодерний період, коли відбувається переважання умовного над

фактичним, а кордони між державами мають лише формальний характер, що спрощує процеси дипломатичної взаємодетермінації у налагодженні відносин між ними, методологічну доцільність становить використання терміна "зворотна міграція", на відміну від реінтеграції. Така логіка дослідника ґрунтується на тому, що стратегічним призначенням держави є створення інституційних умов для розширення безпекових гарантій життєдіяльності людини, а не її матеріальних активів. Саме тому в умовах порушення чи навіть втрати територіальної цілісності держава передусім має запроваджувати результативну політику повернення своїх громадян, чи то з окупованих територій, чи навіть внаслідок добровільної міграції у мирний час. Заміняючи термін "реінтеграція" терміном "зворотна міграція" вчений акцентував увагу на стратегічній результативності держави у постмодерний період, політика якої має здійснюватися з урахуванням "абсолютної цінності людини". Повертаючи населення у єдиний інституційний простір, держава сприяє максимальному захисту населення, демонструючи функціональну індикативність відносно їхніх інтересів, створюючи структурні можливості для реалізації його потенціалу. Виходячи із цього, вчений розглядає зворотну міграцію як інструментарій подолання суспільних викликів, з якими стикаються громадяни, які свідомо чи вимушено мігрували за межі конкретної держави і не здобули бажаної якості життєдіяльності. У цьому аспекті політика ефективної держави передбачає створення результативних умов для "повторного включення своїх громадян у їх історичний соціальний простір та ринок праці після повернення, використовуючи інституційні перемінні, які б слугували спрощенню умов їх життєдіяльності у відповідних кризових умовах" [1, с. 258]. Розкриваючи сутність реінтеграції через призму зворотної міграції, вчений вказує на абсолютивну цінність людського капіталу, на основі захисту якого ґрунтується розвиток держави. Артикулюючи цінність населення у супереч первинності збереження територіальної цілісності держави, вчений формує концепцію "ефективної постмодерної держави", стратегічним пріоритетом для якої виступає збереження людського капіталу, запровадження результативної політики у сфері реалізації інтелектуальних технологій, стримання міграційних потоків, як таких, що становлять національну небезпеку держави. Така логіка вченого ґрунтується на тому, що саме "технологічна чутливість держави у ставленні до повернення свого населення є стратегічною атрибутивною умовою повернення втрачених територій і порушеної територіальної цілісності" [1, с. 261]. Тому цілком виправданою виглядає антропоцентрична політика західноєвропейських держав, де пріоритет належить людині, яка працює над поверненням і завоюванням нових територій для своєї держави. З огляду на це, така дослідницька конструкція, відповідаючи реаліям розвитку держав у постмодерний період, підтверджує своє право на існування, зберігаючи пріоритетність людини й функціональну доцільність відновлення втрачених територій, що сукупно закладає нову формулу для оптимізації життєдіяльності населення в умовах складних геополітичних викликів.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Здійснений аналіз реінтеграції як предмету дослідження в межах сучасної західноєвропейської науки дав змогу систематизувати основні дослідницькі підходи, вказати на методологічні критерії її ідентифікації у постмодерний період, на підставі чого наведено основні умови та фактори, які зумовлюють виникнення реінтеграційних процесів та інструментарій реагування на них з боку держав різного рівня структурно-функціональної організації. У дослідженні показано реінтеграцію як інструментарій відновлення структурної цілісності суспільства, шляхом його адаптації до нових умов його життєдіяльності та відновлення територіальної цілісності держави як взаємодетермінований процес. Охарактеризовано сутність реінтеграції у взаємодії із процесами інтеграції та зворотної міграції, в основі чого лежить збереження відповідного рівня ідентичності населення.

Вказано на методологічні та концептуальні суперечності, представлені в межах сучасних підходів західноєвропейських вчених стосовно первинності реінтеграційних пріоритетів, зокрема цінності людини чи цінності територій, запропоновано ідентифікувати реінтеграцію як структурно-функціональну умову відновлення порушеної інституційно-організаційної сталості життєдіяльності суспільства, що закладає перспективи подальшого розроблення в межах сучасної державно-управлінської науки.

References

1. Cornett, A. P. (2023). The problem of transition and reintegration of East and Central Europe: conceptual remarks and empirical problems. *Spatial Dynamics of European Integration*. Berlin, 255-279
2. Hiltz, J. (2023). Constructiong Sikkimese National Identity in the. *Bulletin of Tibetology*, 2, 68-82.
3. Hooghes, L. (2019). A Theory of International Organization. Oxford: Oxford University Press, 511.
4. Ilievski, N. L. (2015). The Concept of Political Intergration: The Perspectives of Neofunctionalist Theory. *Journal of Liberty and International Affairs*, 1(1), 1-14. URL: <https://e-jlia.com/index.php/jlia/article/view/13>
5. Marks, G. (2022). Europe and Its Empires: From Rome to the European Union. *Journal of Common Market Studies*, 30(1), 1-20.
6. Rosamond, B. (2000). Theories of European Integration. London; New York: Macmillan: St. Martin's Press, 456.
7. Schaal, G. S. (2021). Integration durch Verfassung und Verfassungsrechtssprechung? Theoretische Anmerkungen. *Österreichische Zeitschrift für Politikwissenschaft*, 30(2), 221-232
8. Spindelegger, M. (2021). Creating Transnational Conditions for Return and Reintegration. Avenir Suisse Fifth Annual Think Tank Summit "Migration Policies towards Refugees and Asylum Seekers and Their Impact on the Labour Market, Social Systems and on National Security". Vienna: International Centre for Migration Policy Development. URL: <https://support.iraplegalinfo.org/hc/en-us>

N. S. Kalashnyk, I. M. Grubel

Ukrainian National Forestry University, Lviv, Ukraine

REINTEGRATION AS A SUBJECT OF RESEARCH WITHIN THE FRAMEWORK OF MODERN WESTERN EUROPEAN SCIENCE

Introduction. The external military aggression that states have experienced since the mid-20th century has laid the foundation for a significant block of methodological contradictions that require identification from the point of view of the effectiveness of political decision-making, the formation and implementation of state policy in the field of promoting integration interests, taking into account their own national interests and general civilizational interests in general. Reintegration, ensuring the structural integrity of the development of society and the state, is intended to serve the restoration and preservation of national identity, preventing any radicalization in relations between them, and creating a "special" functional space aimed at restoring the rights and freedoms of citizens.

Materials and Methods. The purpose of this article is to conduct a theoretical and methodological analysis of reintegration in the context of modern Western European science. Within the framework of the study, a number of general scientific methods were applied, which in their entirety served to implement the set goal, including historical, which allowed to systematize the main research approaches to determining the essence of the concept of reintegration, presented within the framework of modern Western European science), logical, thanks to which the essence and main concepts of reintegration and integration in the postmodern period were revealed, the description served to substantiate the prerequisites and factors of the emergence of reintegration, comparison provided a comparison of different research approaches to determining the essence of the concept of reintegration and finding contradictions between them, analysis allowed to characterize the theoretical and methodological principles of researching reintegration in the postmodern period.

Analysis of Literary Sources. More and more researchers are raising questions about identifying the essence of the concept of reintegration, finding an adequate interpretation of its content, taking into account the methodology of its formation and the subject matter of the study in world science. Most research approaches in the context of identifying the essence of reintegration presented within the framework of modern Western European science concern its definition through the prism of ensuring a certain institutional renewal, either of social processes or the life of specific categories of the population. The study by B. Rosmend, L. Hodges, and G. Scholl deserves special attention in this regard.

Highlighting previously unsettled of the general problem. Within the framework of this article, an analysis of reintegration as a subject of research within the framework of modern Western European science has been carried out, which allowed to systematize the main research approaches, indicate the methodological criteria for its identification in the postmodern period, in accordance with this, the main conditions and factors that determine the emergence of reintegration processes and the tools for responding to them by states of different levels of structural and functional organization are given.

Results. Reintegration is shown as a tool for restoring the structural integrity of society, through adaptation to the new conditions of its life and the restoration of the territorial integrity of the state as a mutually determined process; the essence of reintegration in interaction with the processes of integration and return migration is characterized, which is based on the preservation of the appropriate level of identity of the population;

Discussion. Methodological and conceptual contradictions presented within the framework of modern approaches of Western European scientists regarding the primacy of reintegration priorities are indicated; reintegration is identified as a structural and functional condition for restoring the disrupted institutional and organizational stability of society's life. The analysis of leading research approaches to identifying the essence of reintegration indicates a broad semantic contextuality of its definition, the versatility of the influence and action of factors that determine its emergence in the postmodern period, as well as the functionality of the needs on which its effectiveness for society and the state is based. This directly determines the detailing of the essence of reintegration, taking into account the commonality of factors that determine its strategic expediency, which is the subject of the formation and implementation of the national policy of reintegration of the population, the clarification of the commonality and differences of the conditions that serve the emergence of reintegration and overcoming dangerous migration challenges that lead to the disruption of the sustainability of the population's life on a global scale.

Conclusion. Methodologically linking integration and reintegration, most thinkers demonstrate a certain one-sidedness of the procedural understanding of these categories, leaving aside the analysis of normative values, according to which the institutional unity of society is formed, which is a necessary condition for its return to them in a situation of the establishment of new processes or events.

Keywords: reintegration, reintegration policy, reintegration process, integration, return migration, integration potential, national state, supranational institutions, security conditions, state and administrative system, conflict-free development.